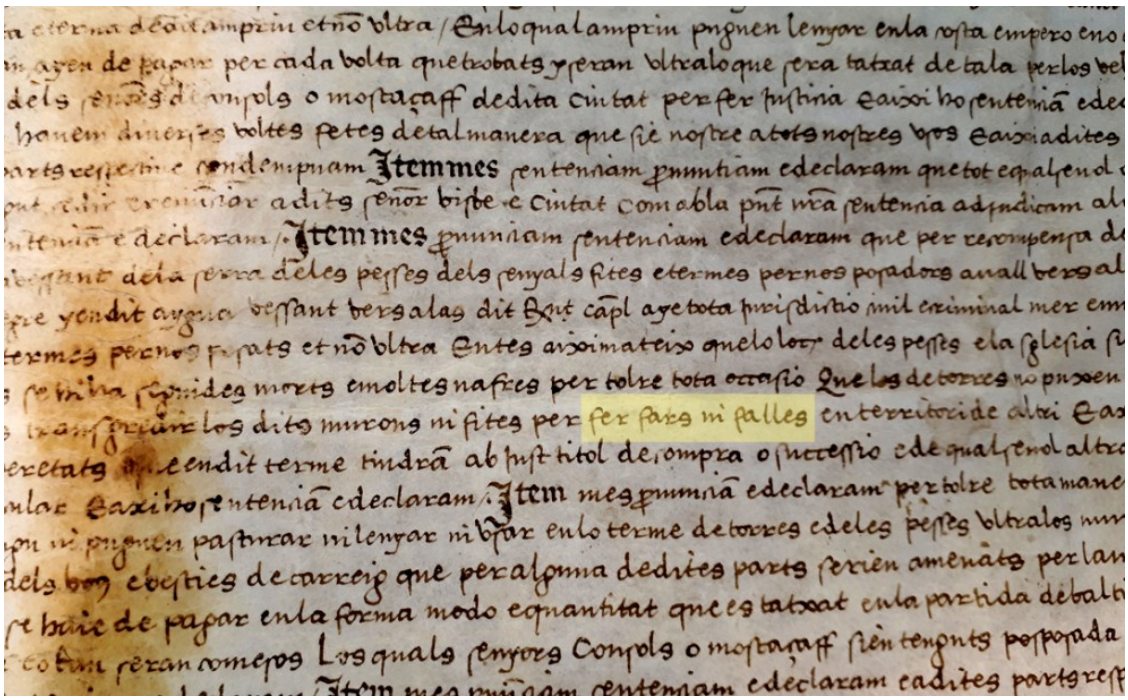
Cultura | Redacció | Actualitzat el 09/01/2020 a les 10:16

Documentada a l'Alt Urgell la baixada de falles més antiga del Pirineu

El pergamí data del 1543 i determina en quin espai podien fer fars i falles els veïns d'Alàs i de Torres d'Alàs

Detall del document amb l?esment a les falles remarcat | Arxiu Comarcal de l?Alt Urgell

L'historiador Carles Gascón, tècnic de patrimoni cultural del Consell Comarcal de l'Alt Urgell, ha documentat el pergamí més antic que fa esment a la celebració de les falles al Pirineu. El document, de 145 centímetres per 70,5 centímetres, recull una sentència de delimitació dels termes de la Seu d'Urgell, Alàs, Cerc i Torres d'Alàs i delimita l'espai de la serra de les Peces els veïns d'Alàs i de Torres d'Alàs on es podien fer fars i falles. Segons el text, aquestes querelles havien provocat ferits i fins i tot algun mort.

El pergamí està datat el dia 5 de febrer de 1543, cosa que fa d'aquest el primer esment que es coneix de la celebració d'aquesta tradició al Pirineu català, tenint en compte que fins ara l'esment explícit més antic datava de 1763. El document no aporta cap descripció de la festa de les falles i tampoc no recull en quines dates se celebrava. Sí que expressa, però, un profund sentit identitari al voltant de la comunitat local, fins al punt d'haver provocat un greu conflicte entre dos col·lectius que es disputaven l'espai on s'havia de dur a terme la celebració.

La troballa s'ha produït en el marc d'un projecte de col·laboració entre l'Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell i el Consell Comarcal per a la catalogació dels pergamins. L'Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell conserva un fons de més de tres-cents pergamins, procedents de l'Arxiu Municipal de la Seu d'Urgell i datats entre els segles XI i XX, la catalogació dels quals, a banda de generar una eina

per a l'accés a aquesta documentació, fins ara poc estudiada, obre les portes a noves informacions per al coneixement de la història de la Seu d'Urgell i de bona part del Pirineu.

La baixada de falles és una tradició festiva pròpia del Pirineu, celebrada en diversos indrets de la serralada gairebé sempre a l'entorn del solstici d'estiu. El seu interès excepcional des del punt de vista etnològic i cultural va determinar la seva inscripció a la Llista Representativa del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat de la Unesco, que es va fer efectiva l'1 de novembre de 2015.

Tot i que hi havia indicis que aquesta tradició també s'havia celebrat en el passat a la comarca de l'Alt Urgell, no hi havia cap constància documental prou explícita d'aquesta realitat. Ara, la catalogació d'aquest document del fons de pergamins de l'Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell ha aportat una dada de gran interès, que podria ser un dels testimonis més antics de la baixada de falles al Pirineu i que implica la comarca de l'Alt Urgell.